

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om tatovering.

(Lovforslaget (nr. 123) findes i tillæg A. sp. 1403, fremsættelsen i tidenden sp. 3493).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Camma Larsen-Ledet: Heller ikke i den sag, vi nu har til behandling, nemlig forslag til lov om tatovering, har der fra justitsministerens side været langt fra ord til handling. Den 20. oktober sidste år, altså for 4 måneder siden, lovede justitsministeren mig fra denne talerstol at se på problemet tatovering af unge under 18 år, og den 17. februar i år blev et forslag til lov om tatovering fremsat i det høje ting.

Jeg finder al mulig grund til at takke den højtærede justitsminister for hurtig behandling af sagen, og samtidig vil jeg gerne give udtryk for min tilfredshed med lovforslagets udformning og det letforståelige sprog, hvori forslaget er affattet.

På trods af, at lovforslaget ikke skulle være til at misforstå for nogen, ser jeg alligevel i en lederartikel i Aarhus Stiftstidende for fredag den 18. februar, at det kan mistydes. Lederskribenten skriver nemlig bl. a., at loven allerede i sit oplæg er dømt til at ramme ved siden af, idet

„loven kun tager sigte på de professionelle tatoveringer.“

Der står i lovforslagets § 1:

„Den, der tatoverer en person under 18 år, straffes med bøde eller hæfte; medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning.“

Der står altså ikke ét ord om, at forbuddet kun gælder de erhvervsmæssige udøvere af tatovering. Det er derimod helt klart præciseret, at enhver, der giver sig af med at

tatovere en anden, kan straffes med bøde eller hæfte. I lovforslagets bemærkninger står endvidere, at det er forbudt at tatovere en anden, som er under 18 år, også selv om denne giver sit samtykke til tatoveringen, og det tilføjes, at dette forbud ikke er begrænset til erhvervsmæssig tatovering.

Det kan ikke siges tydeligere, at der i lovforslaget ikke kun er tale om erhvervsmæssigt udførte tatoveringer, men om alle, og jeg slår derfor fast, at det er Aarhus Stiftstidende, der rammer ved siden af, og ikke justitsministeren.

Nu mener jeg ganske vist, at loven, hvis den vedtages, eller til sin tid bekendtgørelsen må formuleres således, at tatoveringer af unge under 18 år fortsat må kunne foretages i medicinsk øjemed efter lægeordination.

Loven taler kun om forbud mod tatoveringer af unge under 18 år. Det er altså ikke hensigten totalt at forbyde tatovering. Af et ret fyldigt materiale fra forskellige personer og offentlige instanser fremgår det, at børn og helt unge ikke er i stand til at overse de sociale og menneskelige konsekvenser, der kan følge i kølvandet af en eller flere tatoveringer, konsekvenser, der kan komme til at tynde dem for hele livet, fordi tatoveringer som bekendt ikke er afvaskelige; de kan faktisk kun fjernes på tilfredsstillende måde ved temmelig bekostelige indgreb i fuld huddybde.

Da det viser sig, at beruselses- og tatoveringstidspunktet har en nær forbindelse med hinanden, og at de forskellige tatoveringer, som bæreren senere fortryder, er foretaget i aftentimerne, mener jeg, det er rigtigt, at erhvervstatovørerne skal overholde de almindelige butikslukketimes, sådan som det er foreslået af justitsministeren. Men jeg er overbevist om, at det er et af de spørgsmål, der bør tages op til behandling i et udvalg.

Loven er ikke tænkt som et indgreb i den personlige frihed. Mennesker, der er over 18 år, må fortsat smykke eller vansire sig efter eget forgodtbefindende. Loven er tænkt som en beskyttelse af vore børn og teenagere, og jeg kan derfor på mit partis vegne anbefale det foreliggende lovforslag.

Per Møller: Der er grund til at udtale sympati for forslaget, der tager sigte på at beskytte mindreårige mod tatovering.

[Per Møller.]

Nu kan der fremsættes mange gisninger om, hvorfor folk lader sig tatovere, og hvilke virkninger det har. Jeg har søgt tilflugt i dette spørgsmål til Salmonsens Leksikon, og jeg vil lige citere, hvad der her gives som forklaring. Der siges:

„Derimod forekommer tatovering almindeligt hos sømænd og først og fremmest hos forbrydere og prostituerede. Dette skyldes dog næppe, som man har ment, at skikken hos disse er en levning fra et tidligere, lavere kulturtrin, men snarere, at den professionelle lediggang og livet i fængslerne fremelsker lysten til tatovering.“

Jeg ved ikke, om dette dækker helt præcist, men det forekommer mig i hvert fald sandsynliggjort, at mange mennesker på et vist tidspunkt fortryder og beklager, at de har synlige tatoveringer. Jeg er sikker på, at det er rigtigt, når det fremføres, at det i nogle tilfælde kan forhindre de pågældende i at overskride nogle sociale tærskler, og hvis det er rigtigt blot i et vist antal tilfælde, synes jeg, det er begrundet at give den beskyttelse af de mindreårige, som ligger i bestemmelsen om, at det er strafbart at tatovere unge under 18 år.

Jeg er knap så sikker på, at det er en god og brugbar bestemmelse, der indeholdes i § 2 i det foreliggende lovforslag, og som siger, at de folk, der erhvervsmæssigt foretager tatoveringer, skal respektere lukkeloven. Det er tydeligt, at sigtet hermed er at begrænse tatoveringerne af berusede personer. Nu må man jo håbe, at de pågældende i givet fald kender lukkeloven og sørger for ikke at blive beruset før efter lukketid, så de har denne beskyttelse. Men det, jeg først og fremmest hæfter mig ved, er, at jeg anser det for meget tvivlsomt, om en bestemmelse af denne art bliver effektiv. Der tales om de folk, der erhvervsmæssigt foretager tatovering, og her vil jeg gerne have lidt klarhed over, om det betyder de folk, der helt og fuldt har deres erhverv ved at foretage tatovering, for hvis forholdet er det, at man

udmærket som amatør, altså som en hobbyvirksomhed, kan foretage tatoveringer efter lukketidens indtræden, så tror jeg, at man i virkeligheden gennem denne lovbestemmelse fremmer en situation, hvor et større antal af tatoveringer end nu foretages af uøvede, af folk, der ikke er professionelle, men som gerne vil tjene en skilling på at foretage en sådan tatovering.

Jeg tror som sagt, det vil blive meget svært at gøre denne bestemmelse virkningsfuld og at nå det mål, man har sat sig, og det skulle jo nødigt ende med, at en gennemførelse af denne lov kommer til at betyde, at justitsministeren juridisk set bliver rullet i Nyhavn af Orkan-Ole, Erik Bladan og Nyhavns Rose, og hvem der ellers kendes fra dette miljø. Jeg tror i hvert fald, at justitsministeren på vejen frem bør søge råd hos 17 medlemmer af dette ting.

Gerda Møller: Smag og behag er som bekendt forskellig. Der er nogle, som synes, det ser pragtfuldt ud med en tatoveret fregat på brystet eller en pige eller et hjerte, eller hvad det nu kan være, på armen, og det skal de også have lov til, når det er voksne mennesker, det drejer sig om. Vi lever i et frit land, hvor man kan gøre, som man vil inden for lovens rammer, og hvor man også forventer, at ethvert normalt voksent menneske kan tage ansvaret for sine egne handlinger. Det foreliggende lovforslag drejer sig da heller ikke om voksne mennesker, men om børn og unge under 18 år, som man ønsker at beskytte imod de handicap af forskellig art, mange af dem givetvis vil få senere i livet som følge af måske uovervejede tatoveringer.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til her fra talerstolen at takke de to læger dr. Pers og dr. von Herbst for de foretagne undersøgelser og for deres rapport om de vanskeligheder på snart sagt alle livets områder, tatovering giver de unge. Det er jo på baggrund af disse oplysninger, at lovforslaget her er fremsat.

Når det gælder om at begrænse folks

[Gerda Møller.]

handlefrihed, er det konservative folkeparti altid meget på vagt. Der er jo restriktioner og snærende bånd nok i vor dagligdag. Men vi kan naturligvis ikke lade være med at stille os velvilligt over for et lovforslag, der er med til at forhindre noget, som mange af vore unge senere fortryder, og derfor er vi i mit parti indstillet på at give lovforslaget en velvillig behandling.

Jeg har bemærket, at det har været på tale at udstede forbud imod tatovering af umyndige og berusede personer, men at man har været betænkelig ved indførelse af et sådant forbud, fordi bestemmelsens rækkevidde ville blive ret uoverskuelig. I den forbindelse vil jeg gerne sige, at jeg ikke er helt klar over, om de almindelige bestemmelser i straffelovens § 248, stk. 1, om straffrihed også gælder, når det drejer sig om f. eks. en svagt begavet person, der giver sit samtykke til en tatovering. Det er et spørgsmål, jeg gerne ønsker oplyst, eventuelt i et udvalg, fordi jeg synes, at en beskyttelse her må være lige så fuldt på sin plads som beskyttelse af de unge under 18 år.

Hvad angår respekteringen af lukkeloven, kan mit parti også gå ind for dette punkt i lovforslaget, hvis der hermed kan skabes sikkerhed for, at ingen tatovering overhovedet kan foregå efter den almindelige butikslukketid.

Else-Merete Ross: Jeg vil gerne begynde med at rette en tak til fru Camma Larsen-Ledet, fordi hun rejste spørgsmålet om tatovering af unge under 18 år den 20. oktober sidste år. Selv om justitsministeriet havde været opmærksom på, at der her forelå et problem, havde ministeren den dag, han svarede, ikke taget endelig stilling til spørgsmålet. Jeg går derfor ud fra, at det er fru Camma Larsen-Ledets spørgsmål, der har virket som primus motor til at få lovforslaget fremsat.

Efter de foreliggende oplysninger fra læger og sociale institutioner dels om risikoen for smitsom gulsot, dels om vanskeligheder i resocialiseringsarbejdet og dels om det ret store antal, der fortryder tatoveringerne senere, er jeg indforstået med, at det gøres strafbart at tatovere en person under 18 år. Jeg er helt enig med ministeren i, at det ud fra almindelige betragtninger om den

personlige frihed bør stå voksne folk frit for, om de vil lade sig tatovere.

Jeg synes også, det er rigtigt, at ministeren ikke vil indføre forbud mod at tatovere berusede mennesker, og er enig i, at det ville kunne give anledning til betydelige bevismæssige vanskeligheder. Samme synspunkt synes jeg må kunne anlægges over for de relativt mange, der i de forskellige undersøgelser har opgivet, at de havde været berusede, da de lod sig tatovere. Hvor meget skal de have drukket for at betegnes som berusede? Det anstår sig vel ikke for mig at tvivle om de angivne tal for tatovering i beruset tilstand, men det forekommer mig nærliggende at antage, at folk, som senere fortryder deres tatoveringer, har nemmere ved at undskylde deres handling både over for sig selv og udspørgeren, hvis de kan skyde sig ind under, at de var berusede, da det skete. Beruselse kan jo have mange forskellige grader, også i folks egen bevidsthed, og kunne jo godt tænkes at have været minimal i mange af de pågældende tilfælde. Mit kendskab til tatovører begrænser sig til et åbent brev i Information fra 18. ds. til justitsministeren, hvor Tato-Jack fra Nyhavn hævder, at det er komplet umuligt at tatovere en beruset.

Jeg har gransket lukkeloven og kan give ministeren ret i, at tatoveringsvirksomhed ikke kan ses at falde ind under bestemmelserne. Det ønsker ministeren nu skal ske gennem § 2. Gennem § 2 tager ministeren indirekte stilling til tatovering som noget ikke-ønskeligt, noget, han også vil hindre folk over 18 år i så langt, som det er muligt gennem ændrede lukketider. Efter de oplysninger, jeg har kunnet indhente, findes der i Danmark kun 5 tatoveringsbutikker, en i Ålborg, en i Århus, en i Lille Strandstræde i København og to i Nyhavn. Så vidt jeg har fået oplyst, findes der kun ca. 10 professionelle tatovører, nemlig to på hver af de omtalte steder.

Det er rigtigt, at folk går til tatovøren om aftenen, hvor de har fri. De færreste vil vel bede sig fri i arbejdstiden for at lade sig tatovere. Min hjemmelsmand hævder, at de folk, der kommer i Nyhavn om eftermiddagen, tit beruser sig og opsøger ham, men bliver afvist, da han ikke kan eller vil tatovere berusede. Der kommer efter hans udsagn færre berusede til ham om aftenen.

[Elsa-Merete Ross.]

Nu er det ikke sådan, at han mener, at de fem butikker må høre op, selv om loven gennemføres, så de ikke må holde åbent efter 17³⁰, men han mener, amatør-tatoveringen så vil få et stort opsving. Han har allerede fået forespørgsel angående tatoveringsmaskiner, som hurtigt kan sættes i produktion; sådanne maskiner findes endnu ikke, han laver selv sine instrumenter. Jeg synes derfor, man nøje må overveje, om der virkelig er forbundet fordele ved at gennemføre de foreslåede lukketider.

I bemærkningerne til lovforslaget står der ikke noget om, hvorvidt retslægerådet har erfaring for, at infektioner optræder i ringere omfang, eventuelt slet ikke, hos professionelle tatovører end hos amatører. Rent umiddelbart skulle man tro, at infektionsfaren var ringere hos den professionelle. Jeg har ikke som hr. Per Møller slået op i Salmonsens, men jeg har slået op i Raunkjærs konversationsleksikon og dér fået følgende oplysning:

„Tatovering frembragt på forskellig vis synes hos mere primitive folk oftest at have et formål af religiøs eller mystisk art eller benyttes som kendetegn på, at man tilhører en bestemt stamme, klan eller erhverv.“

Jeg ved ikke, om ministeren kender værker med undersøgelser af motiverne for at lade sig tatovere i Europa i vore dage.

Tato-Jack skriver i sit åbne brev til ministeren, at hovedparten af hans kunder er i aldersklassen 25-35 år, og at de udgør et bredt udsnit af befolkningen fra den laveste til den højeste i samfundet, ja, helt op i den danske regering og folketing. Jeg ved ganske vist ikke, om han tænker på den nuværende regering og det nuværende folketing. Rent psykologisk ville det være interessant at få at vide, hvorfor dette brede udsnit af befolkningen lader sig tatovere. Kan det være for at bevise over for sig selv og andre, at man ikke er bange for at udsætte sig for den smerte, som jeg går ud fra at tatovering medfører? Eller opfattes det som tegn på særlig mandighed, der vil gøre indtryk på en seksualpartner? Eller giver det bærere visse psykiske stimulanser i form af større selvtillid, som vedkommende trænger til? Eller er det blot noget, man gør i et kådt øjeblik og bagefter fortryder? Når man ikke

selv kender folk med tatoveringer og ikke selv føler sympati for foretagendet, bliver man nemt ensidig i sin bedømmelse, og det kan ikke være et godt grundlag at lovgive på. Jeg håber, dette lovforslag kommer i udvalg, og at alle, også i dette høje ting, der har erfaringer på dette område, vil lade udvalget få så alsidige oplysninger som muligt.

Jeg vil gerne til sidst slå helt fast, at vi i mit parti helt tilslutter os forslaget om at gøre det strafbart både for professionelle og amatører at tatovere en person under 18 år. Det, vi stiller os meget tvivlende over for, er det hensigtsmæssige i at kræve normale lukketider gennemført for de fem eksisterende butikker.

Vivike: Hvis dette lovforslag bliver vedtaget i den skikkelse, det har, vil det få nogle meget uheldige konsekvenser.

Argumenterne for at gennemføre lovforslaget er meget tynde. Det påstås, at tatoveringer kan være en erhvervsmæssig hindring, at de kan skade folk i at komme frem i samfundet. Det er dog en kendsgerning, at tatoverede personer kan blive folketingsbetjente og medlemmer af folketinget — ja, de kan endog nå helt op på den øverste top, oven på toppen af samfundsstigen. Men det kan være rigtigt, at er man tatoveret f. eks. på hænderne, kan det blive vanskeligt at blive overtjener på Nimb, og den kunstneriske udsmykning på et så synligt sted kan også være et handicap ved ansøgning om andre stillinger.

Derfor kan der måske være lidt logik i et forbud mod tatovering af ganske unge mennesker. Forbuddet vil ganske vist ikke få nogen særlig betydning, for langt de fleste af de unge under 18 år, der er tatoverede, har gjort det selv, eller også har en kammerat gjort det, eller det er lavet hos en amatør, og den slags tatoveringer er i almindelighed meget skæmmende. Det er kun få unge, der kommer hos de professionelle tatovører for at blive tatoveret, og i langt de fleste tilfælde kommer de for at få dækket et stykke amatørarbejde og få noget, der er pænere, ovenpå.

Lovforslaget motiveres også med, at tatoveringer kan give sygdomme. Denne risiko er meget, meget minimal; men den vil blive stærkt forøget, hvis lovforslaget bliver

[Vivike.]

gennemført, for så må de professionelle tatovører ikke holde åbent om aftenen. Det vil sige, at deres kunder, som jo almindeligvis skal passe deres arbejde om dagen, vil gå til fuseren i faget; det er meget almindeligt, at disse folk ikke tager det så nøje med hygiejnen og blandingen af deres farver, og det er det, der kan give visse infektioner.

Det er en myte, at folk lader sig tatovere under påvirkning af spiritus. Jeg har set masser af mennesker blive tatoveret; men jeg har aldrig set, at nogen af dem har været påvirket, medens det foregik, og i øvrigt påstår tatovørerne, at det er komplet umuligt at tatovere et menneske, der er beruset. De fleste tatovører, man kender til, nægter simpelt hen at tatovere en beruset person. Det gør fuserne ikke — de tager det ikke så nøje — og det er dem, der bliver favoriseret, hvis lovforslaget går igennem. Så trænger man tatoveringen ud i krogene; så får vi altså tilstande, der slet ingen kontrol er med, og det bliver værre, end det er i øjeblikket — hvis man synes, der er noget galt.

Johan Asmussen: Vi er i mit parti altid meget på vagt, når der er tale om, at samfundet skal begynde at optræde på et nyt område som barnepige for voksne. Det er derfor med glæde, jeg noterer, at det så stærkt er fremhævet i bemærkningerne til lovforslaget, at det ikke er meningen, man her vil indføre noget barnepigesystem for voksne.

På den anden side må jeg erkende, at når der er tale om børn, kan der undertiden være brug for en barnepige. Så kan man diskutere, hvor grænsen for barnealderen skal sættes; men som i så mange andre relationer er vel 18 år rimeligt, når man skal overveje et forbud som det, der her er tale om. Ud fra de hensyn, som er gjort gældende i bemærkningerne, og som har fundet udtryk her fra de tidligere ærede ordførere, kan vi være enige i, at der netop, når det drejer sig om beskyttelse af børn, kan være rimelighed i at træffe sådanne forholdsregler for at forhindre de skader, der på forskellig måde kan indtræffe senere.

Må jeg lige med hensyn til ordlyden: „Den, der tatoverer en person under 18

år..“ — selv om det måske er et andenbehandlingsspørgsmål — henlede opmærksomheden på, at man måske skulle indsætte ordene „en anden“, sådan at der kom til at stå: „Den, der tatoverer en anden person...“. Problemet om selvtatovering blev vist lige berørt før; man skulle nemlig kunne komme i tvivl, for man skal dog vist ikke komme ind på at diskutere, om man skal kunne straffes for at tatovere sig selv.

Hvad angår § 2, forstår jeg, at alle de foregående ordførere bortset fra socialdemokratiets ordfører nærer meget store betænkeligheder. Det gør vi også i meget høj grad — for ikke at sige, at vi ikke kan tænke os at acceptere denne paragraf. I § 1 er der en skarp grænse, nemlig 18 år. Der er der logik i det, om jeg så må sige. Jeg kan derimod ikke rigtig se logikken med hensyn til i § 2 at sammenholde tatovering med almindelige butikforhold. Det er ingen butiksvirksomhed, der foregår; det er et håndværk. De professionelle kalder det endda for kunst. Det skal jeg ikke diskutere; det kan det måske være mere eller mindre. Det forekommer mig imidlertid, at det er noget krampagtigt at ville bringe tatoveringsvirksomhed ind under de regler, der gælder for butikker, og at det, hvad der måske er nok så afgørende efter min opfattelse — en lignende betænkelighed er også kommet frem fra anden side — i allerhøjeste grad vil være, hvad man kan kalde en *lex imperfecta*. Det vil næppe være muligt at gennemføre det, der i virkeligheden tilsigtes dermed, og det er sikkert helt givet, at det vil få den ikke-erhvervs-mæssige tatovering til at blomstre op på en måde, som man jo i hvert fald ikke tilsigter.

Fru Gerda Møller var inde på nogle betragtninger i tilknytning til de tanker, der har været fremme om at forbyde tatovering af berusede. Jeg er meget glad for, at man har afstået fra at vove sig ind på dette vanskelige område.

Jeg forstod, at fru Gerda Møller også var lidt inde på tanken om, at en tatovør skulle interessere sig for, om ofret, om jeg så må sige, skulle lide af svigtende åndsevner. Jeg vil tro, at man under udvalgsarbejdet hurtigst muligt ville bakke ud af en sådan tankegang. Jeg kan forestille mig sceneriet hos tatovøren, der hver gang skal starte

[Johan Asmussen.]

med at spørge: er du rigtig klog? Det er nok ikke rigtig realiserbart at ville basere lovregler herpå.

Efter de faldne bemærkninger aner man jo, at lovforslaget vil blive noget beskåret, inden det kommer til anden behandling. Jeg håber, det vil blive det i en sådan grad, at også de uafhængige helt og fuldt kan gå ind for det.

Diderichsen: Der er jo en vis analogi mellem dette lovforslag og den diskussion, som føres her, og lovforslaget om fyrværkeri og den dertil hørende diskussion. I begge tilfælde drejer det sig nemlig om at skride ind med forbud på et område, hvor man ellers ikke har haft noget forbud. Nu er det jo en kendt sag, at jo flere forbud, des flere overtrædelser, hvilket, som man ved, har haft gyldighed lige fra skabelsens begyndelse. Man kan derfor ikke andet end være en lille smule betænkelig, når der nu også på dette område indføres forbud med deraf følgende vanskeligheder ved at påse, at dette bliver overholdt.

Man må ligeledes være betænkelig ved den mulighed for fusk og de chancer for fuskere, der derved viser sig — som også omtalt af tidligere ordførere. Alligevel må det synspunkt, som også flere gange er blevet fremhævet, og som også er ministerens, nemlig at der er tale om en beskyttelsesforanstaltning og i og for sig ikke et indgreb i den personlige frihed, vel sejre. Der er her tale om en beskyttelsesforanstaltning over for børn og unge i en situation, hvor de ofte ikke ved og ikke kan vide, hvad de indlader sig på. De handler formentlig i et øjeblik stemning af en eller anden art og, når det drejer sig om mandlige væsener, vel i reglen for at vise, at de er store og tilstrækkelig mandfolkebevidste. Den kvindelige tatovering, som ikke spiller så stor en rolle, skal jeg afholde mig fra at gøre bemærkninger om her.

Beskyttelsessynspunktet må altså være det afgørende, og trods de betænkeligheder af almindelig psykologisk art, jeg anførte til at begynde med, vil jeg dog finde, at det er rimeligt at slutte sig til dette forslag.

Man kunne have overvejet eventuelt slet ikke at udstede noget forbud, men sige, at altså også disse unge mennersker må lære,

at ansvaret er deres eget, og måske også understrege, at der ikke sker så store ulykker, som man fra visse sider vil påstå, eller man kunne have sat grænsen ved 21 år, altså myndighedsalderen; men det sidste ville måske nok være at gå lidt rigelig vidt og gribe ind i den personlige frihed i en alder, hvor man dog må håbe at de fleste er nogenlunde klar over, hvad de foretager sig i så henseende.

Hvad angår beruselse i forbindelse med tatovering, forekommer det mig, at situationen ikke er ganske klar, og der har jo lidt forskellige udtalelser derom i dag, nogle i retning af, at man slet ikke kan tatovere berusede personer. Af bemærkningerne synes det på den anden side at fremgå, at beruselse spiller en betydelig rolle, når det drejer sig om disse tatoveringstransaktioner. Nu blev det nævnt nede ved ordførerbordet — jeg tror, det var af fru Else-Merete Ross — da jeg henviste til dette sted i bemærkningerne, at det slet ikke er psykologisk utænkeligt, at unge mennesker, som fortryder, at de har indladt sig på noget sådant, bagefter, når de bliver udspurgt, siger, at de kun gjorde det, fordi de var berusede. Det er måske noget af forklaringen på, at beruselse efter oplysningerne i bemærkningerne spiller en så forbavsende stor rolle, medens det fra anden side kan hævdes, at man slet ikke kan tatovere for alvor, eller at det er professionelt urigtigt at tatovere folk, der er berusede. I hvert fald er udspørgeren utvivlsomt i god tro, men det er jo ikke altid, at de svar, som disse udspørgere får, virkelig svarer til de faktiske forhold; der kan jo være mange nye motiver, der gør sig gældende som baggrund for det svar, der faktisk gives.

Jeg vil altså dog på mit partis vegne udtale, at vi mener, det er et lovforslag, som bør nyde fremme; men jeg giver de ordførere ret, som mener, at der skal ses nøje på § 2; det kan godt være, man kan finde frem til en noget lykkeligere formulering end den, som findes i lovforslaget.

Justitsministeren (K. Axel Nielsen): Jeg kan takke alle ordførere på nær hr. Vivike for tilslutning til lovforslagets hovedbestemmelse, nemlig bestemmelsen om, at den, der tatoverer en person under 18 år, straffes.

[Justitsministeren.]

Derimod fik bestemmelsen om, at erhvervsmæssig virksomhed ved tatovering skal drives inden for den almindelige butikslukketid, ikke slet så gunstig en modtagelse. Det er dog mit indtryk, at der var betinget støtte — ja, fuld støtte fra fru Camma Larsen-Ledet og betinget støtte fra hr. Per Møller og fru Gerda Møller. Det er nødvendigt, at vi i udvalget drøfter denne bestemmelse nærmere. Når vi lægger vægt på den i justitsministeriet, hænger det sammen med, at det for at få den første bestemmelse overholdt vil være vigtigt at have disse faste lukketider for virksomheder af denne beskaffenhed.

Hr. Per Møller spurgte, om bestemmelsen vil blive effektiv. Hertil vil jeg svare, at det som allerede oplyst er en meget begrænset kreds af erhvervsmæssige tatovører, vi har; dem vil det være muligt at holde øje med. Men så siger man: nu bliver der frit slag for amatørerne, de vil få en blomstrende virksomhed, og det er mere risikabelt, for dér foregår tatoveringsvirksomheden under mindre betryggende, måske under mindre hygiejniske forhold. Jeg tror ikke, den opfattelse er rigtig, at amatørerne vil få et større arbejdsområde. For at få kunder i denne virksomhed må man have et skilt eller en udstilling. Jeg ved ikke, om nogle af ordførerne har bevæget sig ned i Nyhavn; det har jeg været nødt til, når jeg skulle passere fra damperen og videre op i byen, og da kan man ikke undgå at se de udstillinger, der findes. De er forudsætningen for, at kunderne kan komme, og jeg kan ikke tænke mig, at amatørerne i videre udstrækning vil til at lave skiltning, for i samme øjeblik de gør det, er det muligt at føre kontrol med dem; men det er som sagt en nødvendig forudsætning for, at de kan få nogen forretning.

Til hr. Per Møller vil jeg gerne sige, at jeg ikke er bange for at vove mig ned i Nyhavn, hverken på den ene eller på den anden tid. Skulle det være nødvendigt, ved jeg, jeg kan søge beskyttelse.

Jeg er helt enig i fru Camma Larsen-Ledets fortolkning af, hvordan lovforslaget skal forstås, og er altså uenig med Aarhus Stiftstidende, det vil sige, at lovforslaget naturligvis også rammer anden tatovering end den, der udføres af professionelle.

Den såkaldte medicinske tatovering falder efter min opfattelse uden for lovforslaget. Der er her ikke tale om tatovering i lovforslagets forstand, men det kan vi jo præcisere nærmere enten i lovteksten eller, hvad jeg tror vil være mere rimeligt, i betænkningen, når den skal afgives.

Hr. Vivike fandt argumentationen meget tynd. Det er jeg ikke enig med hr. Vivike i. Jeg har endda et svagt håb om, at det vil være muligt at overbevise hr. Vivike om, at der er meget stærke argumenter for at gennemføre denne lovgivning. Jeg skal i udvalget stille det materiale til rådighed, som vi har i justitsministeriet; dette materiale er jo kun kort omtalt i bemærkningerne til lovforslaget. Heraf vil det fremgå, at der er foretaget meget indgående undersøgelser, og at vi har fået virkelig dygtige saglige erklæringer frem, som måske dog kunne påvirke hr. Vivike til at se med blidere øjne på dette lovforslag.

Fru Gerda Møller spurgte, om det medfører strafbarhed for tatovører, hvis en meget svagt begavet indlader sig på tatovering. Dertil vil jeg svare, at det er et domstolsspørgsmål; som hr. Johan Asmussen allerede har sagt, kan der ikke gives noget generelt svar på dette spørgsmål. Det er et domstolsanliggende, og en domsafgørelse må bygge på en konkret overvejelse af det enkelte tilfælde.

Fru Else-Merete Ross rejste et interessant spørgsmål, nemlig: hvorfor lader man sig tatovere? Jeg beklager, at jeg personlig ikke har nogen erfaring, der sætter mig i stand til at besvare spørgsmålet eller bidrage til dets besvarelse, men måske vi ad anden vej under udvalgsarbejdet kan finde frem til en belysning af dette interessante emne.

Jeg takker endnu en gang for den modtagelse, lovforslaget har fået.

Camma Larsen-Ledet: Blot et enkelt spørgsmål til hr. Vivike, som påstod, at de fleste tatoveringer er hjemmelavede. Nu går jeg ud fra, at det ikke er nogen løs påstand, den må være underbygget, og derfor vil jeg gerne have lov at spørge: hvor er det stadfæstet? Af de oplysninger, der foreligger både fra fængselsvæsenet og fra de to læger, som har påtaget sig at undersøge sagen for ungdoms- og børneforsorgen, fremgår nemlig, at de tatoverin-

[Gammal Larsen-Ledet.]

ger, der er tale om, fortrinsvis foretages af professionelle tatovører.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Efter de faldne udtalelser foreslår jeg, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov for Grønland om erhvervs-mæssig fangst, fiskeri og jagt.

Valgt blev: *Lis Groes, Mohr Dam, Dupont, Lund Jensen, Anker Jørgensen, Peter Jørgensen, Teichert, Knud Hertling, From, Damsgaard, Holger Hansen, Poul Hartling, Ninn-Hansen, Asger Jensen, Hindkjær Pedersen, Kirkegaard og Vivike.*

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om bygningsfredning.

Valgt blev: *Andreas Hansen, Boye Hansen, Thomas Have, Waldemar Laurson, Orla Møller, Otto Mørch, Carl Nielsen, Børge Schmidt, Per Møller, Jens Chr. Christensen, Ib Thyregod, Finn Poulsen, Hanne Budtz, Lembourn, Knud Østergaard, Svend Haugaard og Poul Dam.*

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en kommission vedrørende adgang til betaling af skat af løbende indkomst har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlemmer af folketinget Kai Moltke, Aksel Larsen og Poul Dam har meddelt mig,

at de ønsker at stille følgende forespørgsel til udenrigsministeren:

„Hvilke oplysninger kan regeringen give om udviklingen af konflikten i Vietnam, og hvilket initiativ har regeringen eventuelt overvejet?“

Medlem af folketinget Chr. Madsen har meddelt mig, at han ønsker til handelsministeren at stille følgende spørgsmål:

„I hvor stor udstrækning bremser kreditstramningen ydelse af statsgaranterede lån ifølge lov om egnsudvikling? Er de nordjyske amter (Thisted, Hjørring og Ålborg) særlig hårdt ramt? Vil projekter, der indsendes til egnsudviklingsrådet, blive standset på grund af den førte lånepolitik?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden i morgen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 23. februar, kl. 13 med følgende dagsorden:

- 1) *Spørgsmål til ministrene.*
- 2) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til udenrigsministeren af Kai Moltke m. fl.*
- 3) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet.
- 4) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om folketingsvalg i Grønland.
- 5) *Første behandling af:*
Forslag til lov om mælkekontrol.
- 6) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om levnedsmidler m. m.
- 7) *Første behandling af:*
Forslag til lov om ændring i lov om erhvervs-mæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.